

TIM SULLIVAN

DANTISTAS

KRIMINALINIS TRILERIS

Detektyvas

Džordžas
Krosas

POLICE LINE DO NOT CROSS

POLICE LINE DO NOT CROSS

POLICE LINE DO NOT CROSS

PROHIBENT PASSE

Priešais stovinti jauna moteris šypsojosi. Krosas buvo tuo įsitikinęs — lūpų kampučiai pakilę. Vis dėlto jis tiksliai negalėjo numanyti, ką tas šypsnyš reiškia, — šios moters nepažinojo. Bendraudamas su pažįstamais atkreipdavo dėmesį į kilstelėjusius lūpų kampučius, į pasakytus žodžius, juos suderindavo su balso tonu ir tokiu būdu priedavo išvadą. Svarbiausia kontekstas, pagal jį interpretuodavo padėtį. Tik viską pasvėręs padarydavo išvadą: žmogus laimingas, galbūt nusiteikęs ironiškai, o kartais ir susierzinęs. Galvoje turėjo kai kurių kolegų šypsenų, grimasų, klausiamos išraiškos katalogą. Išsaugotas ankstesnių pokalbių karkasas leisdavo sparčiau įvardyti pašnekovo emocijas ir pasirinkti, kaip reaguoti. Krosui tai buvo būtina. Pati šypsena jam nieko nereikė. Nesukeldavo jokios vidinės emocinės reakcijos. Nežadindavo jausmų. Empatija jis nepasižymėjo.

Šypsenos tebuvo dar vienas interpretacijos reikalaujantis gyvenimo aspektas. Girdėjo kalbant, esą kai kurie žmonės geba šypsotis akimis. Šypsena akimis neva nuoširdesnė. Tarytum akys būtų kelias į sielos gelmes. Krosui tokie išmąstymai atrodė visiška nesąmonė; juk viskas susiveda į fizionomiką.

Dabar mergina ištare: „Sveiki.“ Stojusioje nejaukioje tyloje laukė įprasto atsakymo. Bet neišgirs. Mergina nežinojo, kad Krosas kitaip sudėtas. Jo smegenys veikia kitoniškai. Dauguma žmonių tylos vakuumą užpildytų atsakydami: „Sveiki.“ Tada, nežinodami, ko mergina nori, pasiteirautų: „Kuo galėčiau padėti?“ Bet Krosas kitoks. Pagalvojo, kad merginos šypsena nervinga. Ji kažko laukia, bet jis nesuprato ko. Kodėl tiesiai nepasako? Juk

veikiausiai turi koki nors tikslą. Žmonės nuolat šitaip elgiasi. Kaip keista.

— Aš Makenzė, — prisistatė mergina.

Na, šiokia tokia pradžia.

— O jūs — detektyvas seržantas Krosas?

Kodėl žmonės nuolat jam pasako, kas jis toks?

— Na, malonu susipažinti.

Mergina dar šiek tiek palaukė norėdama įsitikinti, kad Krosas tikrai neketina atsakyti. Taip, neketina. Mergina pasišalino. Krosas nusekė ją akimis, o tada vėl sutelkė dėmesį į tįsantį prie kojų lavoną.

Kūnas priklausė senyvam vyrui, iš pirmo žvilgsnio artėjančiam prie aštuoniasdešimties, gal kiek vyresniam. Vėjo nugairintas veidas bylojo, kad pastaruoju metu žmogus gyveno gatvėse. Benamių amžius — neapčiuopiama sąvoka. Krosui nemažai teko sutikti tokių, kuriuos būtų palaikęs senjorais, bet paaiškėdavo, kad jiems vos per trisdešimt. Detektyvas toliau tyrinėjo palaikus. Mirusysis buvo murzinas, liemenė aptaškyta purvu, ties juosmečiu surišta virvele. Po ilgais nesiskutusio vyro nagais ryškėjo juodi purvo puslankiai. Nuo kūno sklido pašvinkusio alkoholio tvaikas, stelbiantis vėsiame ankstyvo ryto ore tvyrantį trūnėsių ir rudeniško irimo kvapą. Apžiūrėdamas lavonus Krosas visada stengdavosi išskirti ir sutelkti dėmesį į šį kvapą. Jis padėdavo neišslysti pagrindui iš po kojų. Kažkas panašaus į spitrijimąsi į horizontą, kai sėdi siūbuojančioje valtyje ir tikiesi išvengti jūros ligos.

Didžiam Kroso susierzinimui, policininkai sutartinai tvirtino, kad žmogus prarado gyvybę eilinio benamių konflikto metu, ir taip nusprendę prarado susidomėjimą. Bet Krosas buvo gana tvirtai įsitikinęs, kad jie klysta. Tokią išvadą padarė pamatęs pirkinių maišelį senuko rankose. Maišelyje buvo sudėti maisto likučiai ir šešios stipraus sidro skardinės. Sidras gatvėse — tikrasis gyvybės eliksyras. Ir, tarkim, jei tavęs alkoholis netraukia, gatvėje ši valiuta gali būti brangesnė už auksą.

Krosas patyrinėjo mirusiojo veidą. Kas šis žmogus? Kaip čia atsidūrė tokios būklės? Kokie gyvenimo įvykiai lėmė tokią baigtį? Kas jam nutiko?

Detektyvą visuomet traukė tokios bylos, jį domino visko netekusiųjų istorijos. Pašaliečių. Jos atrodė artimos, kadangi daugeliu atžvilgių ir pats toks buvo — pašalietis, nepritapėlis, keistuolis. Paprasčiau su tokiu nebendrauti, praeiti pro šalį, nekliudyti. Dėl šios priežasties ir domino žmogžudysčių tyrimas. Šis darbas teikė galimybę kalbėti už balso netekusias aukas. Ypač tokias, kurių niekas negirdėjo, kol buvo gyvos. Vieniųjų, kurių niekas neapgina. Tokie žmonės neturėjo draugų ar šeimos narių, neduodančių ramybės policijai, reikalaujančių išsiaiškinti, kas nutiko.

Šįryt Krosas skambučio sulaukė pusryčiaudamas kavinėje „Pas Tonį“. Kas rytą valgydavo toje pačioje Redlando kavinėje ir kas kartą rinkdavosi tą patį maistą. Kiekvieną šiokiadienio rytą, jei tik nebūdavo išvykęs — bet kur nors išvažiuoti pasitaikydavo retai. Krosui buvo patogiu, nes gyveno mažyčiame butuke virš kavinės. Šįryt jis užėjo ir įsitaisė prie savo įprasto staliuko, pažymėto tokioje vietoje nederančia apsilupinėjusia plastikine rezervavimo lentele. Kavinėje netrūko vietinių, dorojančių mėgstamus angliškus pusryčius: statybininkų, taksi vairuotojų su pinigų kapšais stalo viduryje, senjorų, iš įpročio atsikėlusių anksti, besiviliančių, kad kas nors pasisveikins ir šitaip padės vėl pasijusti žmonijos dalimi, vyrų, sukišusių nosis į laikraščius. Visi klientai — vien tik vyrai. Savaitgalį Krosas čia nesilankydavo, nors būtų labai patogiu pavalgyti nusileidus iš buto. Šeštadieniais ir sekmadieniais Tonio virtuvėje jauna porelė gamindavo vėlyvuosius pusryčius. Ant stalų atsirasdavo be lukšto virtų kiaušinių, avokadų, kiaušinių su troškintais pomidorais, latės kavos, kukurūzinių kepsnelių, rūkytos lašišos ir prancūziškų padažų. Jaunimas šią vietelę pamėgo, todėl Tonis galėjo dvi dienas pasiilsėti, bet Krosui taip nepatiko. Ne todėl, kad šalia jaunų barzdotų hipsterių būtų jautęsis ne savo

vietoje — juk su šiuo jausmu susidurti tekdavo kiekvieną mielą dieną. Kantrybės pritrūkdavo stovėti iš pažiūros begalinėje eilėje. Dodžeris ir Vifas — tokie buvo jaunųjų šefų vardai — siūlė jam eiti be eilės. Siaubinga mintis. Jokiu būdu negalėjo leisti, kad su juo būtų elgiamasi išskirtinai. Juk jis policininkas. Anksčiau šią kavinę tris kartus per savaitę perimdavo tailandiečių porelė. Gaminavo tailandietišką maistą. Verslas klestėjo, ir su Tonio palaiminimu bei nemaža finansine investicija jiems pavyko netoliese, Sent Polse, įkurti savo restoraną.

— Labas rytas, Džordžai.

— Labas rytas, Entoni.

Krosas buvo vienintelis klientas, kuris šitaip kreipdavosi į kavinės savininką. Pirmas dalykas, kurį pamatė pirmąsyk įžengęs vidun, buvo licencija pardavinėti alkoholį. Dokumentas buvo išduotas Antoniumi Korsanui, tad nuo to laiko Krosas ir ėmė šitaip sveikintis. Kadangi niekas jo nepataisė, neturėjo pagrindo elgtis kitaip. Nešinas arbatos puodeliu ir arbatiniu priėjo kavinės savininkas. Visi kiti lankytojai gurkšnojo iš didesnių puodelių. Tonis pastatė indus priešais Krosą ir nuėmė nuo stalo rezervavimo lentelę. Krosas išsitraukė iš kišenės šakutę ir peilį, o ant kelių pasitiesė popierinę servetėlę.

Užsisakyti nereikėjo. Tonis žinojo, ko šis klientas pageidaus. Kiek vėliau su padavėju atskubėjo prie Kroso stalelio nešini pusryčiais. Maistas įprastas, tik komponentai patiekti atskirose lėkštėse.

Keptas kiaušinis.

Šoninė.

Grybai.

Skrebutis.

Keptos pupelės.

— *Bon appétit*, — palinkėjo Tonis, dėdamas priešais Krosą tuščią lėkštę.

— *Merci*, — padėkojo Krosas.

Įsidėjęs į lėkštę keptą kiaušinį atsargiai atpjovė trynį nuo baltymo ir ši suvalgė. Tada lėkštėje vienodu atstumu išdėstė tris šoninės gabalėlius. Vidurinį pakišo po tryniu. (Tonis virtuvės darbuotojams buvo nurodęs šoninės gabalėlius supjaustyti vienodo ilgio.) Būtent tada ir suskambo Kroso telefonas. Prieš atsiliėpdamas ekrane patikrino, kas skambina.

— Krosas... Tuoju būsiu.

Įstareš šiuos žodžius vėl palinko prie pusryčių. Kairiuoju šoninės gabalėliu sutraiskė trynį. Pro kondensatą, susikaupusį ant lango stiklo, valgydamas stebėjo gyvenimą gatvėje. Per pastaruosius dvidešimt penkerius metus, kiek čia gyveno, rajonas pasikeitė. Bėgant metams jį pamėgo vidurinioji klasė, ir tai atspindėjo besikuriantys verslai. Jie tapo prabangesni, išskirtiniai. Pavyzdžiui, kepyklėlė ir „Michelin“ žvaigždę užsitarnavęs restoranas „Wilks“. Sakytum, prabangiajame Kliftono rajone nebepakako vietos, tad per Vaitleidžių kelią jis nevaldomai driekėsi į vakaruose plytintį Redlandą. Krosas atpažino dalį vietinių, šiuo metu užsiimančių kasdiene rutina. Mėgdavo leisti laiką kurdamas jų gyvenimo paveikslus — ką jie dirba, ar susituokę, kokios seksualinės pakraipos. Savo galvoje buvo susikūręs alternatyvųjį Redlandą su visa socialine infrastruktūra ir išgalvotomis asmenybėmis.

Kai atvyko į nusikaltimo vietą žemakalnių pakraštyje, netoli tarpkelio, Krosą sustabdė uniformotas policininkas. Krosui toks pasitikimas nebuvo neįprastas. Daugeliu atžvilgių gana suprantamas. Į nusikaltimo vietą jis atmynė dviračiu, užsimaukšlinęs ryškiai žalią šalną su mirksinčia šviesele ir skaitmenine kamera, apsilvilkęs įspėjamųjų spalvų striukę, kulkšnis apsijuosęs atšvaitais, per petį persimetęs nedidelę kuprinę. Veikiau priminė ekscentrišką išsiblaškiusį penkiasdešimtmetį geografijos mokytoją, pa-

siklydusį per orientavimosi varžybas, nei Eivono ir Somerseto policijos Žmogžudysčių skyriaus detektyvą seržantą.

— Atleiskite, jums nevalia įeiti už įspėjamosios juostos, — sustabdė policininkas.

— Žinoma. Turiu... Kažkur turiu... — rausdamasis po kišenes numykė Krosas.

Susierzinęs nesijautė. Tiesą pasakius, buvo priešingai — džiaugėsi, kad jaunuolis dirba savo darbą. Jei policininkas nežino, kas toks Krosas, suprantama, kad privalo paprašyti dokumento. Kroso nuomone, dokumento paprašyti turėtų net ir jį pažįstantis konsteblis. Krosas kliovėsi taisyklėmis. Būtina paisyti procedūrų. Gyvenimas būtų gerokai paprastesnis, jei visi šitaip elgtųsi.

Nusiėmęs kuprinę ėmė raustis joje ieškodamas dokumento, bet kaip tik tada priėjo detektyvė seržantė Otė — ketvirtą dešimtmetį bebaigianti juodaodė vieniša dviejų vaikų motina. Ji buvo Kroso porininkė.

— Viskas gerai. Jis su mumis, — patikino seržantė.

Krosas galiausiai išsižvejojo dokumentą.

— Detektyvas seržantas Krosas, — prisistatė policininkui, kilstelėjusiam įspėjamąją juostą.

— Atsiprašau, sere.

— Nėra reikalo atsiprašinėti. Juk darai savo darbą, — nuramino Krosas.

Tai ištaręs, jis liko stovėti kaip įbestas. Laukiamu žvilgsniu varstė policininką, kol galiausiai šis pasiteiravo:

— Ar galėčiau dar kuo nors padėti, sere?

— Detektyvas seržantas Krosas, ženklelio numeris 2117, o laikas... — jis žvilgtelėjo į laikrodį ant riešo, — 9.04.

Konsteblis atrodė sutrikęs.

— Įrašyti registracijos žurnale, — paaiškino Krosas.

— Kolega teisus, turėtum registruoti visus, einančius į nusi-kaltimo vietą ir ją paliekančius, — paaiškino Otė.

— Ak, žinoma. Būtinai, — susigriebė konsteblis; išsitraukęs bloknotą pasižymėjo jį stebinčio Kroso duomenis.

— 2117... Teisingai. — Krosas nusigręžė ir kiek nustebo pamatęs, kad Otė jau tolsta. — Džose? — šūktelėjo.

Moteris sustojo ir atsigręžė.

— Detektyvė seržantė Otė, ženklelio numeris 3472. Atvykau prieš maždaug penkiolika minučių, — prisistatė ji.

Krosas stebėjo, kaip konsteblis pasižymi informaciją. Netrukus detektyvas pasuko dviratį ir ėmė žingsniuoti partnerei iš paskos. Otė žinojo, kas dabar bus. Paskaitos neišvengsi. Krosas niekaip negalėdavo tokių dalykų pamiršti. Dar blogiau — tokiais atvejais jis ne juokais susijaudindavo. Netverdavo savo kailyje žinodamas, kad kas nors nepaisė procedūrų.

— Tai išties svarbu, — niūriai informavo partnerę.

— Žinau, bet nusikaltimo vietoje esu tik aš, — priminė detektyvė seržantė.

Krosas nužvelgė ją puikiai pažįstamu žvilgsniu, rodančiu, kad laukia, kol bus pasakyta tai, ką jis ir šiaip žinojo. Kad ji nesako visos tiesos. Tėvas tokį nutylėjimą būtų pavadinęs baltuoju melu. Krosui šis posakis buvo neįkandamas. Kodėl spalva melui suteikia kokią nors prasmę? Kodėl negali būti kitokių spalvų melų, pavyzdžiui, raudonojo ar geltonojo? Vis dėlto Krosas jau buvo perpratęs, kad kartais logikos nepaisoma, o minėta frazė reiškia, kad šiuo atveju melas nėra labai reikšmingas, siaubingas, turintis neatitaisomų pasekmių.

— Ir dar vietiniai kriminalistai. Nieko blogo nenutiko, — tęsė partnerė.

Krosas sustojo ir pažvelgė į ją.

— Gerai, gerai. Liepsiu jiems nueiti ir pasižymėti registracijos žurnale, — nusileido Otė.

Vertinant procentą, kiek suimtųjų buvo nuteisti, Krosas buvo vienas sėkmingiausių detektyvų Eivono ir Somerseto policijos

Žmogžudysčių skyriuje. Jam labai padėjo skrupulingas tvarkos ir procedūrų laikymasis. Devyniasdešimt septyni procentai jo tirtų bylų baigėsi sėkmingais apkaltinamaisiais nuosprendžiais. Krosas pasižymėjo nepralenkiama dedukcija, apklausų kambariuose garbėjo kaip tikra legenda, bet labiausiai priblokšdavo detalus bylų pristatymas prokurorams ir tvarkingas įkalčių rinkimas. Atkaklus, vergiškas procedūrų laikymasis tikrai palikdavo įspūdį, tik kad kolegas kartais erzindavo.

Pamatę, jog byla tyrė Krosas, prokurorai nušvisdavo. Galėjo garantuoti, kad visos detalės bus kruopščiai patikrintos ir tvarkingai surikiuotos. Kaltinamieji deramai informuoti apie teises, buvo tinkamai elgiamasi su įkalčiais, įgaliojimų ribos neperžengtos. Krosas nesukdavo trumpesniais keliais, kokius kartais rinkdavosi kiti policininkai. Pasilengvinęs darbą gal ir suimsi įtariamąjį, bet galiausiai teisme byla bus atmesta. Vis dėlto Krosas reputaciją pelnė ne vien dėl nuoseklaus darbo. Detektyvas itin sumaniai vykdavo apklausas. Niekas kitas policijos pajėgose nesugebėdavo iš atsakymų „jokių komentarų“ sukurti tokio tikslaus kaltę užtraukiančio paveikslo. Įtariamieji į kruopščiai apgalvotus klausimus dažnai atsakydavo būtent taip — „jokių komentarų“. Tokią frazę brukdavo advokatai. Krosas mielai leisdavo jiems šitaip elgtis. Užduodamas klausimus, jis dėliodavo paveikslą, kaip įsivaizduoja nusikaltimą, ką apie jį žino, bet sau pasilaikydavo svarbiausius informacijos „perliukus“. Tuo metu, kai suprasedavo, kad kaltinamieji išsikasė gilią duobę, mestelėdavo tą informaciją. Standartinį atsakymą suimtiesiems tekdavo keisti kitu, ir tas kitas dažniausiai tiksliai įrodydavo kaltę. Apklausas galima palyginti su šachmatų partija: čia Krosas buvo didmeistris.

Bet kaltinamieji to nežinojo.

2

— Esate įsitikinę, kad įvykdyta žmogžudystė?

Krosas su Ote stovėjo priešais detektyvo vyresniojo inspektoriaus Karsono stalą. Trisdešimt penkerių Karsonui buvo prognozuojama išpūdinga karjera. Ne todėl, kad buvo puikus detektyvas ar itin išvalgus tyrėjas, o todėl, kad neabejotinai išmanė politiką; ne tiek, kad leistų sau viską, bet taikliai įvertindavo, kuomet verta kautis, o kada verčiau trauktis; ką remti, o ko ne, kada tą paramą pademonstruoti. Šioje srityje pasižymėjo nepralenkiamu uosle sprendžiant, kuris sąjungininkas jo vertas. Iš pažiūros be pastangų kopė karjeros laiptais. Ne veltui buvo pravardžiuojamas AVK — ateities vyriausioju konstebliu. Kuo aukštesnes pareigas užėmė, tuo dažniau pritaikydavo frazę „išsamesnis paveikslas“. Šis žmogus puikiai gebėjo žvelgti ne tik į priešais nosį iškilusius faktus, bet ir aprėpti platesnį kontekstą. Pastarasis kolegos gebėjimas Krosą kartais erzindavo, nes trukdydavo įsigilinti į konkrečią aptariamą problemą.

— Ar toks klausimas kiltų, jei kalbėtume ne apie benamį žmogų?

— Nepelnytas priekaištas, detektyve seržante Ote, pati supranti, — atkirto Karsonas.

— Įvykdyta žmogžudystė, — įsiterpė Krosas.

Suvokė, kad jei išplieks kivirčas, bus veltui švaistomas laikas.

— Na, jei benamis užpuolė benamį, byla nusimato sudėtinga, — svarstė Karsonas.

— Taip nėra, — užtikrino Krosas.

Viršinininkas nužvelgė jį. Nesuprato, ką detektyvas seržantas norėjo pasakyti.

— Ne benamis užpuolė benamį, — patikslino Krosas.

— Sidro skardinės, — pridūrė Ote.

— O gal užpuolikas supanikavęs jas pamiršo? — spėjo Karsonas.

— Nesvarbu, kas auką užpuolė, įvykdyta žmogžudystė, — kirto Krosas.

Karsonas akimirką stabtelėjo. Nuisukęs į kompiuterio ekraną akimis permetė kelis puslapius.

— Penki konstebliai ir du detektyvai konstebliai, — susierzinęs pateikė savo pasiūlymą.

— Rimtai? Mums reikia didesnės komandos. Turbūt bandėte pajuokauti, — piktinosi detektyvė.

— Aš taip nemanau, Ote, — atkirto detektyvas vyresnysis inspektorius.

Krosas negalėjo pakęsti šios darbo dalies. Dėl taupymo ši naujovė greitai tapo įprastu procesu — amžinai reikėjo draskytis dėl išteklių, elementarių, būtiniausių išteklių. Ko gero, visoms tyrėjų komandoms tekdavo tarpusavy peštis. Jau pradėjo atrodyti, kad visi detektyvai inspektoriai ir detektyvai seržantai varžosi siekdami, kad jų bylai tirti skirtų daugiau nei kitoms byloms. Dėl to nuolat nukentėdavo departamento atmosfera. Krosas negalėdavo žiūrėti, kaip kuris nors detektyvas nustypčioja per nusi kaltimų tyrimų kambarį patenkintu veidu, išduodančiu, kad šį kart laimėjo skaičių žaidimą. Pergalė dar saldesnė, jei nušluostai nosį nemėgstamam kolegai. Krosas, kaip ir dauguma pareigūnų, į policijos gretas įsiliejo norėdamas tirti bylas — priešingai nei kai kurie vyriška energija trykštantys kolegos, apie kovą su nusikalstamumu paistantys tartum „Marvel“ komiksų herojai. Krosas nekenė varžybų dėl išteklių, jam nepatiko kaskart aiškinti, kam reikalingos elementarios darbo priemonės. Neketino lygintis su medžiotomis „galvomis“ — nekenė ir šio posakio, — ir tokiu būdu gerinti departamento statistikos. Krosui nepatiko bet koks

policininkų žargonas. Manė, kad vartojantys žargoną kolegos rodo atmetinį požiūrį į darbą ir atskleidžia priešišumą savo profesijai. Sistema, turėjusi padėti darbe, kažkaip nepastebimai tapo priešu.

— Mums reikia daugiau žmonių, sere, nes kas belieka daryti? Auka iš gatvės, jo gyvenimas buvo netvarkingas, be nusistovėjusios rutinos, — įrodinėjo Otė.

— Kiek žinome, — patikslino Krosas. — Vis dėlto dar vakar šis žmogus buvo gyvas. Nesvarbu, koks buvo gyvenimas, jis kažkodėl baigėsi labai nesėkmingai.

— Galiu skirti daugiau personalo, — tartum darydamas didžiulę paslaugą patikino Karsonas.

— Na, bent jau šis tas, — atsiduso Otė.

— Yra viena naujokė. Šiandien pirmą dieną darbe, — tęsė Karsonas.

— Šaunumėlis, dar ir auklėmis padirbėsime, — prunkštelėjo Otė.

— Kas tau šįryt pasidarė, Ote?

— Nieko, sere.

— Šįryt nusiunčiau į nusikaltimo vietą, negi nesutikote? — nustebė Karsonas.

— Ne.

— Manau, gali būti, kad mačiau, — prisipažino Krosas.

— Manai? — pasitikslino Karsonas.

— Nežinojau, kas ji tokia.

— Spėju, ji išklausė tradicinę Kroso „Sveiki atvykę į Žmogų žudysčių skyrių“ kalbą ir sulaukė draugiško apkabinimo, — sarkastiškai pakomentavo Karsonas.

— Ne, aš jos neapkabinau, — užprotestavo Krosas.

Karsonas niekada nepamiršdavo, kad Krosas nesupranta humoro ar ironijos. Vis dėlto retkarčiais nesusilaikydavo.

— Juk aš jos nepažįstu, — tęsė viršininko žodžius tiesiogiai

supratęs Krosas. — Net jei būčiau linkęs apsikabinti, o taip tikrai nėra, neabejoju, kad kuo puikiausiai tai žinote, — toks elgesys būtų nederamas.

— Jis pajuokavo, Krosai, — paaiškinio kolegė.

Detektyvas užmetė akį į partnerę ir pasišalino iš kabineto. Pastaruoju metu Otė tapo jungiamąja dalimi tarp Kroso ir likusios departamento dalies. Tiesą pasakius, nuo to laiko, kai jiedu tapo porininkai, Otė nuolat už jį atsiprašinėjo ir tarpininkavo bendraudama su likusiu pasauliu. Pati tuo nesidžiaugė. Sunkiai dirbo kopdama karjeros laiptais policijoje, dar ne viską pasiekė, ko geidė. Kadaisė faktas, kad ji juodaodė ir vieniša motina, būtų trūkumas. Pastaraisiais metais priešiškus jos odos spalvai ir lyčiai blėso, jau rečiau būdavo laikomasi nuomonės, kad negali būti gera tyrėja, jei esi motina. Šių laikų mada — įvairovė. Otė ketino tą progą išnaudoti. Kodėl gi ne? Visuomenė jai skolinga.

— Juk buvome susitarę. Žadėjote naujai bylai tirti rasti kitą partnerį, — Otė papriekaištavo viršininkui, jiems likus dviese.

— Bijau, kad neįmanoma.

— Kodėl?

Viršininkas sekundėlę žvelgė į ją apgalvodamas atsakymą. Panašu, kad šįryt pavaldinei puikiai sekasi užuosti iš piršto laužtus dalykus.

— Daugiau niekas nesutinka su juo dirbti, — prisipažino Karsonas.

— Tad kodėl, po perkūnais, aš turėčiau sutikti? — piktinosi Otė.

— Nes tau puikiai sekasi. Tapai savo sėkmės auka.

— Nekalbėkite su manimi kaip vadybininkas.

— Išverkime dar šią bylą, tada vėl pasikalbėsime.

— Jau aną kartą taip sakėte, — priminė Otė.

Nors pats Krosas ir darbas su juo erzino, egzistavo ir privalumų. Otė niekam neketino prasitarti, kad iš šio vyro daug iš-

moko. Daugiau, nei sutiktų pripažinti. Vis dėlto stengsis neleisti Karsonui lengvai išsisukti.

— Be to, maniau, sutarėme, jog nėra gerai naujus pareigūnus skirti dirbti su Džordžu.

— Komisaras pamanė, kad naujokai gali šio to išmokti iš žmogaus, kurio tirtose bylose didžiausias nuteistųjų skaičius. Net jei jis dirba... savotiškai.

Otė spoksojo į viršininą. Neatrodė įtikinta.

— Paklausk, jei ligoninėje dirbtų nepaprastai talentingas, tik sudėtingo charakterio chirurgas, kartais netyčia suerzinantis aplinkinius, juk nelieptum kitiems medikams liautis asistavus jam operacinėje, tiesa?

Otė nieko neatsakė. Iš dalies dėl to, kad argumentai atrodė logiški, iš dalies todėl, kad suprato, jog ji šio ginčo nelaimės.

— Tiesiog pareguliuok jį.

— Jis nevaldomas.

— Bet tu gerai su juo sutari.

— Kartais. O tada ką nors iškrečia, ir man norisi jį nudobti.

3

Krosas įėjo į lavoninę. Interjeras drastiškai skyrėsi nuo Viktorijos laikų pastato išorės — lavoninė buvo nepriekaištingai švari, moderni, funkcionali. Krosas pateikė ženklelį patolagai — darbuotojai, įžengusiai į ketvirtąją dešimtį. Ši atsiduso. Baigėsi ramybė.

— Žinote, nereikia man rodyti ženklelio kiekvieną kartą, kai čia apsilankote.

Kokia nesąmonė. Visuose tyrimo etapuose jis privalo pateikti dokumentus, nesvarbu, kad daugiau niekas taip nedaro. Detektyvas, daugiau nekreipdamas dėmesio į patologę, priėjo prie palaikų, tįsančių ant metalinio stalo. Krosui morge patiko. Ne dėl šlykštaus, liguisto mirties potraukio; jam šis pastatas buvo ramybės oazė. Gana tylu, tyrimo objektas guli čia pat, prieš akis. Čia galima susitelkti ir pamąstyti. Krosas nužvelgė kreivą, keistos spalvos vyro žandikaulį.

— Lūžęs?

— Taip. Lūžis švarus. Trenkta kumščiu, o gal kokiu daiktu. Kol kas dar negaliu tiksliai įvardyti. Bet mirties priežastis — smauginimas. Trachėja lūžusi. Smurtinė mirtis.

Kišenėje ėmė vibruoti Kroso telefonas. Garsas visuomet būdavo išjungtas — vibracija mintis blaškydavo mažiau nei garsus skambėjimas, pastarasis kartais net išgąsdina. Krosas žvilgtelėjo į telefono ekraną. Skambino Otė. Žinoma, spėlioja, kur jis. Pyksta, kad išėjo iš nuovados jos neįspėjęs. Krosas atmetė skambutį, įsikišo telefoną atgal į kišenę ir vėl sutelkė dėmesį į lavoną. Patologė toliau vardijo, ką sužinojo.

— Ant maišelio aptikta kraujo — panašu, kad užsimojo

skardinėmis ir kampu į kažką pataikė. Mirusiojo panagėse radome odos dalelių. Sudėtinga jas išskirti, nes panagės pilnos purvo.

— Bet dėl žmogžudystės abejonių nekyla.

— Nekyla. Jis tikrai pasmaugtas.

— Dar kas nors?

Jei bet kas kitas užduotų šį klausimą, jis nuskambėtų labai paprastai, bet šio tyrėjo balso tonas privertė įsitempti — neabejotinai Krosas pastebėjo kažkokią detalę, kurią ji praleido pro akis. Dabar teks iškęsti užuominą, kad jis sugeba šį darbą atlikti geriau už ją. Vis dėlto pasirinkimo neturėjo. Šiuo metu išties nieko daugiau nebuvo pastebėjusi.

— Kol kas ne.

Krosas žingtelėjo prie latekso pirštinių dėžutės, jau ketino jas mautis, bet prisiminė, kad pastarąjį kartą Otė perspėjo, jog toks elgesys gali pasirodyti įžeidžiamas. Taigi, nors nesuprato, kam to reikia, atsigrėžė į patologę ir mėgindamas elgtis mandagiai pasiteiravo:

— Ar galiu?

— Ką?

— Pažiūrėti iš arčiau.

— Ar tikrai būtina?

— Na, šito nesužinosiu, kol nepažiūrėsiu.

— Ar norite pasakyti, kad nesugebu atlikti savo darbo?

Štai kodėl jis nešvaistydavo laiko mandagybėms. Iš jų jokios naudos. Elgdamasis tiesmukai tokį patį rezultatą pasieki gerokai greičiau, sutaupai laiko, o žmonės tiksliai žino savo vietą.

— Išties neturiu laiko aptarinėti. Galiu apžiūrėti lavoną, ar ne?

Kiekvieną kartą tas pat, pamanė patologė. Ko gi jis ieško?

— Žinoma, kodėl ne?

Krosas atsargiai užsitraukė lateksines pirštines ir ėmė tyri-

nėti senuko lavoną. Apžiūrint palaikus jam niekada nesidarydavo bloga, todėl nesuprato, kodėl kitiems taip nutinka. Žinoma, jei auka būtų itin žiauriai sužalota, tada logiką įžvelgtų. Bet šis vyras pasmaugtas, tiesiog nebekvėpuoja. Atšalo. Pakeitė spalvą. Nuo alkoholio sutrūkinėję nosies kapiliarai išnyko. Dėl gravitacijos visas kraujas iš veido suplūdo į pakaušį. Tik tiek. Nėra ko bijoti. Krosas kilstelėjo kairiąją senuko ranką ir atidžiai apžiūrėjo.

— Ar mūvėjo vestuvinį žiedą? Ant piršto matyti įdubimas.

— Jis ten, kartu su kitu.

— Su kitu?

Patologė priėjo prie netoliese stovinčio aliumininio stalelio, ant kurio gulėjo plastikiniai įkalčių maišeliai. Vieną paėmusi iškėlė. Viduje buvo du vestuviniai žiedai, per vieną iš jų perverta virvelė.

— Kitas ant virvelės kabėjo aukai ant kaklo.

— Jums tai nepasirodė reikšminga?

— Esu patologė, ne detektyvė.

Įprastai Krosas nebūtų atkreipęs dėmesio į kiek sarkastišką komentaro intonaciją. Bet kaskart jam vis geriau sekėsi išskirti balso tono pokyčius. Buvo beveik įsitikinęs, kad moteris susierzino. Veikiausiai ji teisi. Jo darbas — aiškintis įvykio aplinkybes, jos — atskleisti, ką nustatė tirdama palaikus. Krosas paėmė iš kolegės maišelį ir įdėmiai apžiūrėjo žiedus. Apsidairė kažko ieškodamas, ir patologė neklususi ištiesė didinamąjį stiklą. Už tai padėkos nesulaukė. Krosas buvo pernelyg įsigilinęs į užduotį, kad prisimintų, jog tokiomis aplinkybėmis reikėtų padėkoti. Žiedai buvo vienodi, tik vienas mažesnis ir mažiau nešiotas. Žiedų viduje išgraviruota data ir susipynę inicialai H, L ir K.

— Šis vyras buvo našlys. Velionės žmonos žiedą nešiojo pasikabinęs ant kaklo. Sprendžiant pagal abiejų žiedų nusidėvėjimą, žmona mirė gerokai anksčiau. Vyro dantys kadaise ne kartą tvarkyti, iš pažiūros kruopščiai, darbas turėjo nemažai kainuoti. Gal

galėtumėte nufotografuoti dantis, padaryti rentgeno nuotraukas ir viską atsiųsti?

— Galėsiu.

Krosas įsistebeilijo į vyro akis. Pasilenkė vieną iš jų patyrimėti iš šono.

— Nepatikrinote akių.

— Aišku, kad patikrinau.

— Jis su kontaktiniais lęšiais.

Krosas ją pričiuopo. Patologė dabar jau siuto ant savęs: kaip galėjo nepastebėti?

— Kuo puikiausiai tai žinau.

— Vadinasi, juos ten palikti normalu?

Patologė nieko neatsakė. Bendraudama su kitais žmonėmis šiame dalykiškame dialoge būtų aiškiai pajutusi kolegės pergalės triumfą. Bet čia buvo Krosas. Jis tik manė, kad jei žmonės deramai atliktų savo darbus, pavyktų sutaupyti laiko.

— Ar galėtumėte juos išimti?

— Žinoma.

Krosas stebėjo, kaip patologė pincetu itin kruopščiai iš akių išgriebia kontaktinius lęšius, taip rūpestingai, tarytum imtų juos iš gyvo žmogaus akių. Krosas teigiamai įvertino šią detalę, vadinasi, patologė mirusiųosius gerbia. Patirtis rodė, kad rūpestingai su kūnais besielgiantys patologai apie tyrimo objektus išsiaiškina daugiau nei mirusiųjų negerbiantys kolegos. Vienas Kroso mėgstamiausių patologų tiriamus lavonus vadindavo savo klientais. Krosui atrodė, kad tas patologas persistengia, bet detektyvas neblogai suprato tokio elgesio priežastis. Vis dėlto ši patologė kažkodėl atrodo kaip nesava. Sudėjusi kontaktinius lęšius į lėkštelę, padavė ją Krosui.

— Ar lęšiai jums atrodo įprasti? — pasiteiravo detektyvas.

— Gal kiek didoki, — atžariai atsakė patologė.

— Čia skleros lęšiai, naudojami sergant keratokonusu, kai

ragena išsigaubia ir standartiniai lęšiai netinka. Sklera — akių baltymas. Matėte, kaip lęšiai dengė odeną.

Patologė susierzino; kuo puikiausiai žinojo, kas ta sumauta sklera. Galėjo pastebėti ir pati, tik kad tokie lęšiai uždengia kone visą akį, todėl lengva pražiopsoti. Net į galvą netoptelėtų kontaktinių lęšių ieškoti benamio akyse.

— Būčiau pamanęs, kad visa tai žinote. Kita vertus, juk esate patologė, ne oftalmologė.

Krosas išėjo. Patologė liko priblokšta tokio šiurkštumo.